

Arte Clásica: Roma

Contexto histórico:

A arte romana fai alusión á produción artística que se desenvolve na Antiga Roma. Inicialmente, orixínase baixo a influencia de pobos que vivían en Europa. En primeiro lugar, os etruscos, que se atopaban ao norte da península itálica e que patentaron unha arte particular baseada en temas mitolóxicos tomados dos gregos. En segundo lugar, os propios gregos, instalados na Magna Grecia (parte sur da península italiana) e en Sicilia, quenes despregarían a súa arte habitual, retomando os temas da mitoloxía clásica. Con todo, é importante destacar que a arte romana non celebra aos deuses como os gregos, nin a vida como os etruscos. Os romanos conmemoraban ante todo a grandeza de Roma e do seu pobo. Á influencia grega agréganselle novidades como a utilización de novos materiais, diferentes sistemas construtivos e modificacións nas ordes arquitectónicas, así como unha tendencia ao colosal, debido ás súas edificacións de gran tamaño. Lógranse destacar os aspectos prácticos e utilitarios das súas obras, como tamén a súa fin decorativa. En técnicas como a escultura abarcan a perfección e a similitude coa cultura grega, debido ao predominio do realismo e de figuras humanas con carácter narrativo (tentando representar acontecementos históricos).

A historia romana pódese dividir en tres periodos, onde incluimos os acontecementos máis relevantes:

-Monarquía: 753 a. C. - 509 a. C.

- Estímase que a fundación de Roma foi aproximadamente no ano 753 a. C.
- En 509 a. C., os romanos expulsan aos reis etruscos e convirten así á monarquía en república.

-República: 509 a. C. - 27 a. C.

- Posteriormente ao destrono da dinastía Tarquinia. O Senado convírtese no órgano de poder da República romana.
- Aproximadamente no 450 a. C., os romanos conquistan a península itálica.
- A conquista de Grecia (-146) e de Exipto (-31) por parte de Roma supón unha verdadeira revolución no campo da arte romana.
- Asasinato de Xulio César (-44).
- Fundación do Imperio romano. (27 a. C.), por Octavio Augusto.

-Imperio: 27 a.C. - 476 d. C.

- Nacemento de Xesucristo en Palestina, ca. -4.
- Os emperadores van transmitir o poder de forma hereditaria.
- Construción dos foros e esplendor de Roma (s. I-II).
- A decadencia de Roma (a partir do século III):
  1. No século III comezan as invasións bárbaras.
  2. Constantino pon fin á persecución dos cristiáns (323 d.C.)
  3. Teodosio declara ao cristianismo como relixión oficial do Imperio (380 d.C.)
  4. Partición do Imperio romano de Occidente e de Oriente (395 d.C.)

5. Caída do Imperio romano e comezo da Idade Media (476 d.C.).

Características Xerais da arquitectura romana:

Ven determinada por un carácter civil baseado na liña curva, coas grandes innovacións do arco, da bóveda e o uso de cúpulas. Ten unha forte influencia de orixe grega, aos cales lle incorporan novidades como a orde toscana (columnas con capitel semellante ao dórico, de fuste liso e apoiado sobre unha base); o emprego da orde composta (capitel corintio pero con volutas xónicas); e o uso dunha especie de formigón ou morteiro a base de area e cantos rodados. Na arquitectura predominan as obras públicas ao servizo da sociedade e o urbanismo, entre as cales destacan:

- Templo: tiñan unha base elevada pola cal se chegaba mediante unha escalinata. Ao contrario dos templos gregos, emprégase a orde toscana nos primeiros tempos e posteriormente a corintia e a composta. Exemplo: A *Maison Carrée* de Nîmes (Francia).

- Foro: adquire un carácter monumental despois do século I a. C. debido a que a vida cotiá vólvese máis complexa e por aspectos sociais, requiriuse dun lugar para reunións. Cada unha das cidades contaba cun foro (semellante a unha praza central porticada), onde se exhibían estatuas de famosos políticos e emperadores. Exemplo: O Foro de Pompeia.

- Basílica: a súa utilidade estaba destinada a funcións de administración ou reunións de comerciantes. Caracterizábase por ter unha forma rectangular. A súa importancia vese a futuro, xa cun significado relixioso, coa arte cristiá. Exemplo: *Basílica de Maxencio*.

- Termas: eran os centros sociais, os cales se dividían en tres grandes salas de baño, salas de masaxes, vestiarios e xardíns. Exemplo: As termas de Traxano, Caracalla e Diocleciano.

- Teatro: edificación con similitude grega a cal é adaptada ás súas necesidades. Os teatros romanos varían a súa construción abovedando as galerías. Exemplo: teatros de Leptis Magna (Libia), Mérida (España), Orange (Francia)...

- Anfiteatro: outra construción de carácter monumental, conformada por unha planta elíptica. Dividíase nunha bancada para o público, a area para o espectáculo, e un conxunto de galerías subterráneas baixo a area e a bancada, para acoller as fieras, loitadores, etc.

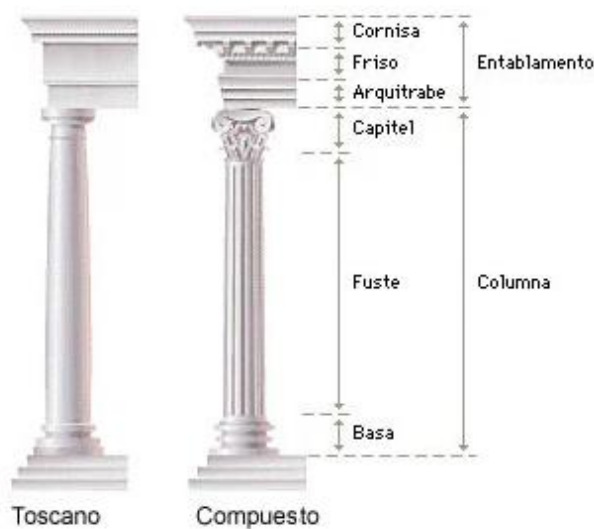
- Arcos de triunfo: inicialmente teñen como utilidade conmemorar vitorias e posteriormente empézanse a ver en todas as entradas das cidades romanas.

- Ponte romana: diferénciase polo emprego de estruturas arqueadas de formas semicirculares, construídas con bloques moi ben elaborados, columnas rectangulares e calzadas amplas. Un bo exemplo é a ponte de Alcántara (na provincia de Cáceres) ou a ponte romana de Córdoba.

Outros edificios importantes desta cultura foron os acueductos, os circos e a rede de calzadas que comunicaban todas as provincias do Imperio.

Na arquitectura romana primaba a funcionalidade fronte á estética e todos os seus grandes vestixios rebelan unha gran solidez construtiva, relacionada coa intención de durabilidade que os romanos pretendían conseguir. O arquitecto romano máis recoñecido

é Vitruvio, autor dunha serie de tratados onde recolle todo o coñecemento da época no referente a proporcións, materiais, estruturas, deseño e mecánica.

Ordes arquitectónicas romanas

Escultura romana:

A escultura presentou a influencia da cultura grega, onde os materiais eran o mármore e o bronce. Predomina a presenza do retrato ou busto con bastante expresividade, case sempre serena ou triste. En segundo plano, son moi importantes os relevos de carácter narrativo nos cales se exaltaban os valores guerreiros e tamén triunfos sobre os inimigos. A figura humana, igual que ocorrera en Grecia, destacaba sobre calquera outro elemento decorativo. As principais esculturas da civilización romana son *Augusto de "Prima Porta"* e o *Ara Pacis*, consagrados á honra do poder imperial. Na Antiga Roma realizáronse numerosas copias das grandes esculturas gregas.

Pintura romana:

As poucas pinturas que se coñeceron presentan un carácter utilitario, para adornar os muros das edificacións, e realizadas mediante a técnica do fresco (a pintura aplícase sobre as paredes, previamente humedecidas e encaladas). Por esta razón se manteñen en edificacións e ruínas. Por riba das pinturas, o mosaico era a técnica máis representativa da civilización romana, con motivos xeométricos e animalísticos; neles buscábase representar temas da vida diaria ou da mitoloxía. Estas composicións a base de pequenas pezas (xeralmente de pedra, cristal e cerámica) empregaban a perspectiva co fin de dar sensación de profundidade, e o claroscuro para representar volumes e expresións. Os mosaicos recubrían as paredes, os teitos e en ocasións, tamén o chan.